

Rejstříkové soudy a meze jejich přezkumné pravomoci?

Činnost rejstříkových soudů obecně

Jste členem statutárního orgánu obchodní korporace, spolku či např. společenství vlastníků jednotek (tzv. SVJ) v domě, kde žijete? A potýkáte se v současné době s problémy, které nastaly v souvislosti se zápisem skutečností do veřejného rejstříku? Popřípadě se Vám stalo, že jste rejstříkovému soudu adresovali určitý návrh na zápis či výmaz a rejstříkový soud po Vás chtěl doložit další listiny, které dle Vašeho názoru nebylo zapotřebí dokládat?

Pak je tento článek určený právě pro Vás; poukazuje totiž na to, co vše rejstříkovému soudu náleží při posuzování podaných návrhů zkoumat, resp. na to, co vše od Vás rejstříkový soud může požadovat, a co by již požadovat neměl.

Slyšíte-li pojem „rejstříkový soud“ poprvé...

Pokud jste v rámci své činnosti na rejstříkové soudy a jejich činnost ještě nenarazili, nic se neděje. Pro Vaši představu jejich práce spočívá (zejména) zjednodušeně řečeno v tom, že rozhodují o návrzích, které k nim (k tomu oprávněné osoby) podají. Zřejmě největší množství případů spočívá v rozhodování o **(prvo)zápisech** (např. zápis nově založené společnosti s ručním omezeným do obchodního rejstříku), **zápisech změn** (např. změna předsedy výboru SVJ) **či výmazech** (např. výmaz nadačního fondu z nadačního rejstříku).

Jinými slovy, **právě díky činnosti rejstříkových soudů jsou veřejně** (volně k nahlédnutí) **dostupné veškeré informace týkající se právnických osob (a jejich členů), které jsou evidovány ve veřejných rejstřících** (tedy právě shora zmiňované obchodní korporace, spolky, nadace a nadační fondy, SVJ apod.)

Základním právním rámcem je zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen „**zákon**“). Činnost rejstříkových soudů vykonávají krajské soudy České republiky, kterých je celkem osm.

Zjednodušené naznačení procesu přezkumné činnosti rejstříkového soudu.

Napadne-li rejstříkovému soudu na stůl nějaký návrh, zkoumá v prvé řadě zcela elementární věci. Jako například:

- zda-li jej podala osoba, která je k tomu oprávněná,
- zda-li je návrh srozumitelný a určitý,
- popř. zda byl podán k tomu určeným způsobem.

V této fázi soud zkoumá i to, co je předmětem tohoto článku, tj. zda byly k podanému návrhu přiloženy tzv. veškeré listiny, které k návrhu „být podány měly“.

Zjistí-li zde soud nesrovnalost, může (v závislosti na okolnostech) podaný návrh buď přímo odmítnout, popř. navrhovatele vyzvat, aby vytknuté „vady“ podaného návrhu v k tomu stanovené lhůtě zhojil. **Právě v této fázi dle našeho názoru (i praxe) velmi často dochází k tzv. překračování pravomocí**

rejstříkového soudu, tedy k tomu, kdy soud vyžaduje po navrhovateli doložení i takových listin, které není oprávněn vyžadovat.

Výzvu k doplnění těchto podkladů Vám rejstříkový soud zašle ve formě usnesení, které zásadně vydává k tomu pověřený vyšší soudní úředník. Obsahem tohoto usnesení je stručné poučení o tom, co se rejstříkovému soudu ve Vámi podaném návrhu „nepozdává“. Stejně tak Vám soud dá určitý návod, doložením jakých podkladů můžete tyto vytýkané „vady“ zhojit.

Vůči vydanému usnesení se nelze odvolat. Lze se vůči němu však bránit formou námitek – o těchto pak rozhoduje příslušný soudce. Právě tímto způsobem se můžete legitimně domáhat toho, aby v případě, překročí-li rejstříkový soud rozsah své přezkumné činnosti, byla tato výzva zrušena a Vámi podanému návrhu vyhověno i v případě, že požadované listiny nedoložíte.

Otázkou pak zůstává, kdy tak mohu učinit?

Jaký je tedy rozsah přezkumné činnosti rejstříkového soudu?

Odpověď na položenou otázku bohužel nenalezneme uvedenu napřímo v platné a účinné právní úpravě. Určitý klíč a návod nicméně dává soudní judikatura¹. Níže Vám nicméně shrnujeme základní závěry, ke kterým konstattní judikatura v těchto otázkách dospěla:

- (1) rejstříkové řízení je založeno výhradně na **tzv. registračním principu**; to jinými slovy znamená, že **je rejstříkový soud velmi významně limitován v rozsahu své přezkumné činnosti**, kdy toto řízení se zásadně vztahuje **jen na formální předpoklady návrhu**, popř. dílčím způsobem i na předpoklady hmotněprávní;
- (2) rejstříkový soud podaný návrh věcně nezkontroluje, ale přezkoumává pouze splnění předepsaných formálních náležitostí; či
- (3) obecně řečeno, jde-li o rozhodování nejvyšších orgánů právnických osob, je rejstříkový soud oprávněn zkoumat pouze ty tzv. „nejzásadnější“ vady přijatých rozhodnutí, tedy vady způsobující nicotnost (nullitu) přijatých rozhodnutí (na tato rozhodnutí se pak hledí, jako by nebyla vůbec přijata); jde-li však o přezkoumávání platnosti, resp. neplatnosti, dotčeného rozhodnutí, tak taková pravomoc rejstříkovému soudu zásadně nepřísluší.

Určitým klíčem (paralelně vedle citované judikatury) by pak mělo být zejména ustanovení 90 odst. 1 zákona, který stanoví, že:

„Nebyl-li návrh na zápis odmítnut podle § 86, rejstříkový soud zkoumá, zda údaje o skutečnostech, které se do veřejného rejstříku zapisují, vyplývají z listin, které mají být k návrhu doloženy, a zda navrhované jméno není zaměnitelné s jiným již existujícím zapsaným jménem, popřípadě není-li klamavé.“

¹ Za všechny například: usnesení Nejvyššího soudu 27 Cdo 2066/2017 ze dne 24. 10. 2018, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2017, sp. zn. 29 Cdo 1104/2016, 29 Cdo 4525/2016 ze dne 23. 8. 2018, usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4753/2009 ze dne 26. 1. 2011

Stručné shrnutí na závěr...

Jak bylo shora popsáno, rejstříkový soud by při své přezkumné činnosti měl od jednotlivých navrhovatelů vyžadovat pouze doložení těch „elementárních“ listin, z nichž vyplývá zapisovaná skutečnost.

Bude-li proto rejstříkový soud vyžadovat doložení dalších podkladů tzv. „nad rámec“, máme za to, že tyto není oprávněn požadovat. Je pravdou, že v rámci rejstříkových řízení do úvahy připadá nesmírně široké spektrum skutečností, které mohou být do veřejného rejstříku zapisovány. V případě, že Vás rejstříkový soud vyzve k doložení nějakých (dalších) listin, **bude dle našeho názoru zapotřebí zkoumat, proč rejstříkový soud předmětnou výzvu činí, resp. jaké skutečnosti chce doložením těchto listin prokázat.**

Bude-li proto rejstříkový soud požadovat prokázání toho, že valná hromada společnosti byla svolána řádně (např. doložením pozvánek adresovaným všem společníkům vč. potvrzení o tom, že tyto jednotlivým společníkům byly řádně doručeny – např. prostřednictvím dodejek), **máme za to, že rejstříkový soud bude jednoznačně překračovat rozsah své přezkumné pravomoci. Je totiž zjevné, že se zabývá prokazováním skutečností, jejichž přezkum mu dle konstatní judikatury nenáleží.**

Tým advokátní kanceláře Juráš a partneři, advokátní kancelář v.o.s.

Mgr. Jan Hruboš, advokátní koncipient